

Нови данни за флората на Източни Родопи

Антоанета ПЕТРОВА, Ирина ГЕРАСИМОВА, Диана ВЕНКОВА

Флората на Източните Родопи е сред най-слабо проучените в България. Единствената по-обстойна флористична публикация е тази на Китанов (1943). Намирането в района на някои редки за страната видове е свързано с името на Стефана Василева (ВАСИЛЕВА & ВИХОДЦЕВСКИ, 1974; ВАСИЛЕВА, 1977; ВЕЛЧЕВ и др., 1989; ВАСИЛЕВА & ТОДОРОВА, 1994). Данни за отделни видове се срещат в работите на ЙОРДАНОВ и ЯНЕВ (1968), СТОЯНОВ и др. (1955), МАРКОВА и ЧЕРНЕВА (1984) и др. След 1995 година, при проучвания в отделни райони на Източните Родопи са установени над 75 нови за флористичния подрайон таксона, повечето от тях нови за Родопите, а 3 вида нови за страната (PAVLOVA et al., in press; GUSSEV et al., in press; ПЕТРОВА и др., 1998). Това показва перспективността на флористичните проучвания в района, както и необходимостта от детайлно изследване на флората на Източните Родопи.

В настоящата публикация се съобщават нови хорологични данни за 23 таксона, от които 13 нови за Родопите и 3 нови за Източните Родопи. Приносът е резултат основно на теренни проучвания, свързани с разпространението и състоянието на популациите на Салеповите растения в Източните Родопи (преимуществено в Ивайловградския регион) в периода 1991-1997 години.

Названията на таксоните следват номенклатурата, приема от Кожухаров (1992), като се предшестват от номера на таксона в същата публикация. Координатите на находищата са съотнесени към UTM-Grid система със страна на квадрата 10 km. Хербарните образци се съхраняват в хербариума на Института по ботаника при БАН (SOM).

0690.03210. *Arenaria leptoclados* (Reichb.) Guss. var. *viscidula* Williams, MF - 29, SC (AP, IG), SOM 153451.

Източни Родопи: сухи тревисти места на хълма „Дунката“ край Ивайловград, 250 м, май 1992.

Нова разновидност за Родопите.

7510.32205. *Silene lydia* Boiss., MF - 27, SC (IG), SOM 153460.

Източни Рогони: тревни пространства между хвойнови храсталащи западно от с. Горно Луково, по вододела между Бяла река и Луда река, 320 м, 9.5.1996. Популацията е представена от силно разпръснати единични индивиди.

Нов вид за Източните Рогони. Известен досега за страната с един сбор в Западните Рогони (KURTTO 1985).

5610.22840. *Nigella orientalis* L., MF - 29, SC (AP), SOM 153459.

Източни Рогони: по синори югозападно от с. Белополяне, Ивайловградско, 120 м, 6.6.1996.

Ново находище на този редък за страната вид (ВЕЛЧЕВ, 1984), съобщен за Източните Рогони от околностите на Ивайловград (ВАСИЛЕВА & ТОДОРОВА, 1994) и от околностите на с. Свирачи (ЧЕРНЕВА, 1995).

2810.11690. *Dorycnium germanicum* (Gremly) Rouy, MG - 29, SC (AP), SOM 153541.

Източни Рогони: сухи тревисти места на хълма „Дунката“ край Ивайловград, 240 м, 30.6.1992.

Нов вид за Източните Рогони. Потвърждава се разпространението на вида в Рогоните. Стоянов и СТЕФАНОВ (1948) го съобщават за Средните Рогони, но поради липсата на хербарни материали в по-късните публикации (КУЗМАНОВ, 1976; КОЖУХАРОВ, 1992) видът не се посочва за Рогоните.

4960.20750. *Lupinus angustifolius* L., MF - 27, SC (AP, IG, DV), SOM 153447.

Източни Рогони: сухи поляни на около 4 км западно от с. Горно Луково, 250-300 м, 2.6.1997.

Нов вид за Рогоните.

6460.25950. *Polygala monspeliaca* L., MF - 28, SC (AP, DV), SOM 153542.

Източни Рогони: мезофилно пасище в местността „Ликан чешма“, между селата Мандрица и Свирачи, Ивайловградско, 180 м, 29.7.1997.

Нов вид за Рогоните.

8610.37700. *Vitis vinifera* L. subsp. *sylvestris* (C. C. Gmel) Hegi, MG - 28, SC (AP), SOM 153452.

Източни Рогони: влажни места в местността „Ликан чешма“, между селата Мандрица и Свирачи, Ивайловградско, 200 м, 19.7.1997.

Видът се посочва за Източните Рогони (Стоянов и гр., 1967), но в по-късните публикации (ЙОРДАНОВ & ПЕЕВ, 1979; КОЖУХАРОВ, 1992) Източните Рогони не са включени при хорологията на вида. Потвърден за Източните Рогони. Сравнително често срещан в долината на Бяла река.

3840.16090. *Helianthemum aegiptiacum* (L.) Mill., MG - 11, SC (AP, DV), SOM 153473.

Източни Рогони: тревисти места над пътя между селата Дъбовец и Камилски дол, Ивайловградско, 270 м, 11.5.1996.

Нов вид за Рогоните.

2880.11890. *Ecbalium elaterium* (L.) A. Richt., MG - 29, SC (AP, IG), SOM 153472.

Източни Рогони: буренливи места в Ивайловград, по пътя за хълма „Дунката“, 200 м, 5.6.1995.

Видът е посочен за Източните Рогони от Стоянов и СТЕФАНОВ (1948), но в по-късните източници не се съобщава за района (Кожухаров, 1992). Потвърждаваме вида за Рогоните.

1630.05430. *Bupleurum affine* Sald., MG - 00, SC (AP), SOM 153525.

Източни Рогони: сухи тревисти места в западната част на скалния масив Патронка край река Арда при гр. Магжарово, 220 м, 6.7.1995.

Нов вид за Рогоните.

1630.05460. *Bupleurum baldense* Turra *subsp. gussonei* (Arcang.) Tutin, 1. MG - 29, SC (AP, IG), SOM 153527; 2. LF - 78, SC (AP, IG), SOM 153528.

Източни Рогони: (1) ксеротермно пасище западно от Ивайловград, над квартал Лъджа, 220 м, 30.6.1995; (2) пасище над карстовите венци западно от с. Рибино, Крумовградско, 370 м, 9.7.1995.

Нов вид за Рогоните.

1630.05490. *Bupleurum flavum* Forsk., 1. MF - 29, SC (AP, IG), SOM 153526; 2. MF - 28, SC (AP, DV), SOM 153436.

Източни Рогони: (1) ксеротермни храсталащи по хълма над квартал Лъджа при Ивайловград, 220 м, 7.7.1995; (2) из смокиново насаждение при село Свирачи, Ивайловградско, 250 м, 19.7.1997.

Нов вид за Рогоните.

1630.05510. *Bupleurum gerardii* All., MG - 00, SC (AP), SOM 153524.

Източни Рогони: сухи тревисти места по скалния масив Патронка при грд Магжарово, 200 м, 6.7.1995.

Видът е съобщен наскоро за Рогоните (PAVLOVA et al., in press). Нашите данни потвърждават по-широкото разпространение на този редък вид от Червената книга на България в Източните Рогони.

0645.03064. *Arbutus andrachne* L., 1., 2. MF - 27, SC (AP, IG, DV), SOM 153478, 153479; 3. MF - 28, SC (AP, RGh), SOM 153477.

Източни Рогони: (1) по вододелното било между Бяла река и Луда река, на около 4 км западно от с. Горно Луково, 350 м, 9.5.1996. Единично дърво с височина около 4 м; (2) на около 4.5 км западно от с. Горно Луково, непосредствено до горски път, 320 м, 2.6.1997. Единичен екземпляр, повреден при разширяването на пътя. В момента на наблюдението основният ствол е изсъхнал, развити са странични разклонения с височина 70 см; (3) единично дърво в центъра на с. Долно Луково, пренесено в селото през 1989 г., 100 м, 10.6.1991.

Намирането на нови екземпляри потвърждава хипотезата (ВЕЛЧЕВ и гр., 1989) за естественото разпространение на вида в страната.

3120.12610. *Erica arborea* L., MF - 27, SC (AP, IG, DV), SOM 153461.

Източни Рогони: около 4 км западно от с. Горно Луково, по вододелното било между Бяла река и Луда река, 340 м, 9.5.1996, с цветове. Популацията е малочислена (около 10 екземпляра) и заема площ от 100 кв. м край горски път, свързващ селата Горно Луково и Черна Черква.

Нов вид за българската част на Рогоните, известен досега само от Странджа.

2410.10420. *Crucianella latifolia* L., MF - 28, SC (AP, IG), SOM 153518.

Източни Рогони: сред разконките на тракийската гробница при с. Долно Луково, Ивайловградско, 250 м, 6.7.1995. Популацията е с численост 150-200 индивида и неравномерна пространствена структура.

Ново находище на редък за България вид, събиран в Източните Рогони досега само в околностите на с. Белополяне, Ивайловградско (SOA 10584, SOM 134851).

3520.14660. *Galium debile* Desv., 1. LG - 91, SC (AP, IG), SOM 153488; 2. MG - 11, SC (IG), SOM 153489.

Източни Рогони: (1) влажна ливада край чешмата югозападно от с. Силен, Хасковско, 310 м, 25.5.1996; (2) влажна ливада край пътя между селата Дъбовец и Вълче поле, Ивайловградско, 170 м, 1.6.1997. И двете популации са с добра плътност.

Нов вид за Рогоните.

8660.37820. *Xeranthemum cylindraceum* S. et S., MF - 28, SC (AP, DV), SOM 153450.

Източни Рогони: пасище в местността „Ликан чешма“ между селата Свирачи и Мандрица, Ивайловградско, 220 м, 19.7.1997.

Стоянов и СТЕФАНОВ (1948) посочват, че видът е разпространен в по-топлите райони на страната, но в Кожухаров (1992) видът се съобщава само за Дунавската равнина. Потвърждаваме вида за Рогоните.

4070.17680. *Hordeum secalinum* Schreb., MG - 01, SC (AP, IG), SOM 153523.

Източни Pogonu: мезофилна ливада североизточно от с. Малко Брягово, Хасковско, 200 м, 25.5.1996.

Нов вид за Pogonume.

3540.14890. *Gaudinia fragilis* (L.) Beauv., MG - 01, SC (AP, IG), SOM 153522.

Източни Pogonu: мезофилна ливада североизточно от с. Малко Брягово, Хасковско, 200 м, 25.5.1996. Популацията е на площ от около 500 кв. м, малочислена, с неравномерна пространствена структура.

Нов вид за Pogonume, известен досега само от Странджа, най-южната част на Черноморското крайбрежие и Знеполски район (Кожухаров, 1992).

3600.15560. *Gladiolus palustris* Gand., MG - 00, SC (AP, DV), SOM 153458.

Източни Pogonu: влажно място по скалния масив Момина скала (Къзкая) в долината на река Арда при гр. Маджарово, 350 м, 5.6.1996.

КОВАЧЕВ (1964) посочва вида за Pogonume, но в по-късните източници (Кожухаров, 1992) Pogonume не са включени в хорологията на вида. Потвърждава се разпространението в Pogonume.

4260.18350. *Iris sintenisii* Janka, 1. MF - 29, SC (AP, IG), SOM 153508; 2. LG - 91, SC (AP, DV), SOM 153507.

Източни Pogonu: (1) сухи тревисти места по варовит терен на хълма „Дунката“ край Ивайловград, 240 м, май 1992; (2) ливада край чешмата югозападно от с. Силен, Хасковско, 310 м, май 1995.

Видът е съобщен за Източните Pogonu (ДАВИДОВ, 1915; КИТАНОВ, 1943), но това не е отразено в по-късната литература (Кожухаров, 1992). Потвърждаваме разпространението на вида в Източните Pogonu.

4260.18300. *Iris suaveolens* Boiss., MG - 11, SC (IG, DV, AP), SOM 153449.

Източни Pogonu: благунова гора край пътя между селата Дъбовец и Камилски дол, Ивайловградско, 270 м, 11.5.1996.

Видът е посочван с общо разпространение в източните и южните райони на страната (Стоянов & СТЕФАНОВ, 1948), но поради липса на конкретни данни в по-късни публикации Pogonume не се посочват при разпространението на вида. Откриването на настоящото находище показва разпространението на *Iris suaveolens* в Pogonume.

Благодарности

Флористичните данни са получени основно при работа по проектите Б-313 и МУ-ХП-4/95, финансиирани от Националния фонд „Научни изследвания“.

Литература

- ВАСИЛЕВА С. 1977. Защитени и подлежащи на защита обекти в Кърджалийски окръг. София. 45 с.
- ВАСИЛЕВА С., Н. ВИХОДЦЕВСКИ. 1974. Принос към флората на Източни Родопи. - Год. Соф. унив., Биол. фак., **66** (2): 41-44.
- ВАСИЛЕВА С., С. ТОДОРОВА. 1994. Богатството на един южен край. Кърджали. 84 с.
- ВЕЛЧЕВ В. (ред.). 1984. Червена книга на НР България. Том 1. Растения. С., БАН. 447 с.
- ВЕЛЧЕВ В., М. МАРКОВА, С. ВАСИЛЕВА. 1989. Род *Arbutus* L. с видовете *A. andrachne* L. и *A. unedo* L. - нови за дендрофлората на България. - Фитология, **36**: 10-13.
- ДАВИДОВ Б. 1915. Един цветобер в Западна Тракия. - Труд. Бълг. природоизп. друж., **8**: 43-127.
- ЙОРДАНОВ Д., Д. ПЕЕВ. 1979. Род *Vitis* L. - В: Кузманов Б. (ред.). Флора на НРБ, **7**: 284-285.
- ЙОРДАНОВ Д., А. ЯНЕВ. 1968. Материали и критични бележки по флората на България. - Год. на Соф. унив., Биол. фак., **61** (2): 45-71.
- КИТАНОВ Б. 1943. Принос към изучаване флората на Североизточните Родопи в България. - Спис. БАН, **68** (3): 49-79.
- КОВАЧЕВ И. 1964. Род *Gladiolus* L. - В: Йорданов Д. (ред.). Флора на НРБ, **2**: 346-349.
- КОЖУХАРОВ С. (ред.). 1992. Определител на висшите растения в България. С., Наука и изкуство. 788 с.
- КУЗМАНОВ Б. 1976. Род *Dorycnium* Mill. - В: Йорданов Д. (ред.). Флора на НРБ, **2**: 197-203.
- МАРКОВА М., Ж. ЧЕРНЕВА. 1984. Карнологично проучване на два нови за флората на България вида. - Фитология, **27**: 35-39.
- ПЕТРОВА А., И. ГЕРАСИМОВА, Р. ВАСИЛЕВ. 1998. Принос към флората на Източните Родопи. - Hist. nat. bulg., **9**: 115-127.
- СТОЯНОВ Н., Б. КИТАНОВ, В. ВЕЛЧЕВ. 1955. Флористични материали от Източните Родопи. - Изв. Бот. инст., **4**: 111-117.
- СТОЯНОВ Н., Б. СТЕФАНОВ. 1948. Флора на България. III-то изд. София. 1361 с.
- СТОЯНОВ Н., Б. СТЕФАНОВ, Б. КИТАНОВ. 1966-1967. Флора на България. IV-то изд. С., Наука и изкуство. 1326 с.
- ЧЕРНЕВА Ж. 1995. Бележки върху разпространението на български растения. - В: Сборник Юбил. науч. конф. „100 год. от рождението на акад. Б. Стефанов“. С., ВАТИ, 172-174.
- GUSSEV Ch., D. OUZOUNOV, C. DENCHEV, K. APOSTOLOV. In press. New chorological data for the higher plants in Eastern Rhodope Mountains. - Phytol. Balcan.
- KURTTO A. 1985. Chorology and taxonomy of some S European taxa of the Caryophyllaceae, subfamily Silenoidea. Atlas Flora Europaea notes. 4. - Ann. Bot. Fennici, **22**: 49-51.
- PAVLOVA D., E. KOŽUCHAROVA, D. DIMITROV. In press. New chorological data for the flora of the East Rhodopes Mts. - Ann. Univ. Sof., Fac. Biol., **90** (2).
- PAVLOVA D., S. KOŽUHAROV, D. DIMITROV, E. KOŽUCHAROVA. In press. New chorological data and critical notes for the flora of the Eastern Rhodopes Mts. (Southern Bulgaria). - Ot sistem. Bot. Dergisi.

Постъпила на 16.4.1998

Адреси на авторите:
Антоанета Петрова
Ботаническа градина при БАН
ПК 664
1000 София

Ирина Герасимова
Национален природонаучен музей при БАН
бул. Цар Освободител 1
1000 София
E-mail: lizards@main.infotel.bg

Диана Венкова
Ботаническа градина при БАН
ПК 664
1000 София

New data of the flora of the Eastern Rhodope Mountains, Bulgaria

Antoaneta PETROVA, Irina GERASSIMOVA, Diana VENKOVA

(Summary)

New chorological data for 23 taxa have been reported. A second locality of *Silene lydia* Boiss. in Bulgaria has been found. New for the Bulgarian part of the Rhodopes are 13 taxa: *Lupinus angustifolius* L., *Polygala monspeliaca* L., *Bupleurum affine* Sald., *Bupleurum baldense* Turra subsp. *gussonei* (Arcang.) Tutin, *Bupleurum flavum* Forsk., *Gaudinia fragilis* (L.) Beauv., etc. New for the Eastern Rhodopes are 3 taxa: *Dorycnium germanicum* (Greml) Rony, *Silene lydia* Boiss., etc. New localities of some relict, endemic or rare for Bulgaria species have been also found (*Erica arborea* L., *Crucianella latifolia* L.).